

Silkeborg – udeliv i verdensklasse

Høringssvar fra Silkeborg Syd til kommunens "masterplan for udviklingen af Silkeborg som outdoor hovedstad"

4. udkast

Januar 2019

Overordnede betragtninger

Borgernetværket "Liga Syd" i Silkeborg Syd fik på borgermøde om kommunens Outdoor-strategi (Bryrup Camping, oktober 2018) tildelt rollen som koordinerende og opsamlende på konkrete borgerforslag og høringssvar fra enkeltpersoner, råd og foreninger fra Silkeborg Syd til Silkeborg Kommunes fastlæggelse af en egentlig masterplan / strategiplan for udeliv i kommunen. Masterplanen skal efter køreplanen vedtages af byrådet i april 2019.

Vi skylder Midtjyllands Avis en tak, fordi de dispenserede fra deres gældende regler, der ikke tillader lokalt debatstof i ugeavisen "Den Lokale Avis" (der har Silkeborg Syd som dækningsområde). **Synspunkter** og **debatindlæg** omkring kommunens kommende udelivsstrategi bragt i lokalavisen (november-december 2018) vedlægges dette høringssvar.

Tilsvarende vedlægges **kommentarer, ideer** og **forslag**, som vi i Liga Syd har modtaget direkte fra borgere, foreninger og andre i høringsperioden. I alt har vi i høringsperioden (nov 2018 - januar 2019) modtaget omkring 20 bidrag, der danner udgangspunkt for udformningen af dette høringssvar.

Der er uddelt ros fra mange sider til kommunens oprigtige ønske om at invitere lokalområder og enkeltpersoner til at deltage i høringsprocessen forud for vedtagelse af udelivsstrategien. Konkret er roserne rettet mod **Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget** samt mod kommunens **Udelivssekretariat**, der velvilligt har ydet sparring og deltaget ved lokale borgermøder.

Af mere kritiske røster har flere bidragsydere påpeget savnet i kommunens hidtidige strategiplæg om udeliv af betragtninger omkring **naturbevarelse, naturpleje, bæredygtighed, klimabelastning** og **læringspotentialet** for børn og voksne ved friluftsliv og ophold i naturen. Der er også rejst kritik af den betydelige fokus på **bygning af udelivsfaciliteter** frem for en højere prioritering af naturoplevelser, der knytter sig til **urørt natur, udlagte stille-områder** og **Natura 2000-områder**.

Den resterende del af høringssvaret fra Silkeborg Syd er udformet som en gengivelse / oversigt over de indkomne forslag

Ønsker og konkrete forslag fra Silkeborg Syd ...

Et natursyn, hvor der værnes maksimalt om eksisterende naturværdier

Langt størstedelen af den sårbare og højt beskyttede natur (eks. Natura 2000) i Silkeborg Kommune findes i Silkeborg Syd. En strategi for udeliv bør for Silkeborg Syds vedkommende bygge på et natursyn, hvor øget aktivitet i naturen ikke må ske på naturens bekostning. Hvor værn om sårbar natur og naturværdier går forrest. Og hvor vi undgår tivolisering af naturen og masseturisme i den sårbare del af Silkeborg Syd.

Vi ønsker os en overordnet plan, der tilgodeser både bruger- og lodsejerinteresser, lokale bindinger og begrænsninger i videst muligt omfang. Hensyn til den unikke natur i Silkeborg Syd skal fremgå af planen, hvor stille områder og beskyttet natur respekteres. Ingen høringssvar har ønsket sig større turisttiltag eller afholdelse af større udelivsevents i Silkeborg Syds vidtstrakte og varierede natur.

Stille områder samt sårbar og internationalt beskyttet målrettet særlig målgruppe

En stor del af Silkeborg Syd er tidligere udlagt til "stille områder", hvor naturens egne lyde skal dominere (Salten Ådal og nærliggende plantager, området nord for Gjessø mod Thorsø, området nord for Salten Langsø). Her har den dedikerede naturnyder 1. prioritet. Og her kan der tiltrækkes flere fra dette segment, der vil efterspørge denne mulighed i højere grad i fremtiden.

Vilkår for disse områder skal formidles tydeligt. Støjende aktivitet og events skal undgås i de udlagte stilleområder. Grusgravningen i Hjøllund og Asklev bør eks. pålægges skærpet støjdemning. Primitiv overnatning og formidling af eks. lokal B&B formidles tydeligt.

Etablering af Naturpark Silkeborg Syd

Det allerede udlagte "Natura 2000-område 53" (et sammenhængende område for Sepstrup Sande / Skærbæk Plantage, Vråds Sande, Velling Skovene, Palsgård Skov og Kongsø Plantage) rummer en unik og varieret natur, der indfrier Friluftsrådets kriterier for opnåelse af betegnelsen "Naturpark".

Silkeborg Kommune bør gå forrest for etableringen af naturparken. Der etableres et lovpligtigt råd for naturparken, ligesom borger- og lodsejerinddragelse sikres gennem partnerskabsaftaler. Det folkelige engagement sikres gennem etablering af en lokal naturbrigade til ad-hoc opgaver i fb. med naturpleje og naturformidlingsopgaver.

Formidling af muligheder til alle målgrupper

Der er behov for en overordnet styrket formidling af aktivitetsmuligheder og -tilbud til brugere af naturen. Formidling af attraktive vandre- og cykelruter vil kunne åbne de vidtstrakte naturområder i Silkeborg Syd for borgere og gæster, der sætter pris på uberørt natur og de for dansk natur så sjældne store vidder.

Skiltning og informationsgivning kan udbygges betydeligt for borgere og besøgende m. turbeskrivelser i samspil med lodsejere. Det udpegede hotspot i Bryrup udbygges med information om overnatnings- og indkøbsmuligheder, rutebeskrivelser osv. Tilsvarende foreslås hotspots etableret centralt i Gjessø og ved Them-hallerne i Them med tilsvarende information – her dog med fokus bl. a. på tilkobling til de anlagte spor i Silkeborg Vesterskov. Konkret mangler vi en fælles lokal digital platform for natur & kultur tilbud i Silkeborg Syd.

Hotspots for motionscyklister og mountainbikere i Bryrup, Gjessø og Them

MTB er både for adrenalin-junkiere og naturelskere. Det er afgørende, at rutebeskrivelser er medvirkende til at sortere brugere af de enkelte tilbud, så naturen lider mindst mulig overlast og mest mulig aktivitet ledes til robuste områder.

MTB-ruter fra henholdsvis Gjessø og Them med tilkobling til MTB-ruterne i Silkeborg Vesterskov og Silkeborg Sønderskov etableres. Cykelruter gennem Silkeborg Syd (motionister / MTB'ere) med tilkobling til nabokommunerne etableres.

Fælles markedsføring af overnatningsmuligheder i kommunen

En fælles portal for overnatningsmuligheder (hoteller, B&Bs, campingspladser, sommerhuse / korttidslejemål, shelters m.v.) vil kunne stimulere en grøn og blød turisme i Silkeborg Syd. Silkeborg Syd kan sagtens indgå i en fælles digital platform for sådanne, der favner hele Silkeborg Kommune.

Et udelivssekretariat må være det rette sted at forankre et sådant fælles markedsføringstiltag (der i fremtiden også kunne tænkes at favne lokale naturattraktioner, (fødevare-)producenter, spisesteder og kunsthåndværkere i lokalområdet).

Etablering af "grønt 8-tal" omkring Them-Salten

Them-Salten risikerer at vokse sammen gennem etablering af parcelhusudstyknings, der i givet fald vil skabe stor afstand til rekreative naturområder. Kommunalt opkøb af arealer kan blive en forudsætning for realisering af visionen.

Naturstien vest om Them og gangstier øst for Salten foreslås tænkt ind i etableringen af et grønt 8-tal af sammenhængende natur og stinet mellem og omkring Them-Salten.

Mere vild natur på bynære grønne arealer (med tilsvarende begrænsning af "natur-frisering") foreslås etableret i den grønne korridor, som bør omfatte en naturlegeplads i Lunden i Them.

Ændret slogan: - "Silkeborg – udeliv i verdensklasse"

Mange finder sloganet "Silkeborg som outdoor hovedstad" ekskluderende – og i modstrid med den faktuelle konstatering af, at de fleste udelivsattraktioner findes i kommunens tyndest befolkede områder (periferi). Tilsvarende er der rejst kritik af den begrebsforvirring, der hersker i kommunens eller udmærkede foldere om emnet ("Silkeborg – Danmarks outdoor hovedstad", "Friluftstrategi 2017-2014" og "Idræts- og fritidspolitik 2017-2014"), hvor engelske og danske betegnelser konkurrerer unødigt (outdoor / udeliv, masterplan / strategiplan).

Med konsekvent brug af danske betegnelser foreslås sloganet omdøbt til "Silkeborg – udeliv i verdensklasse". En titel til fremtidig markedsføring af naturen som Silkeborgs væsentligste attraktion, når der tales om udendørs motion og idræt, forebyggende sundhed samt bosætning.

Birkebo som plejehjem med fokus på udeliv

Et nybygget plejehjem i Bryrup kunne blive det første plejehjem i Danmark for demensramte, hvor udeliv og naturoplevelser for beboerne indtænkes direkte i anlægsfasen. Kommunens areal omkring Limpinden foreslås indtænkt delvist til sanse- / føleskov, stinet for gangbesværede m.v. og en bypark skaber fællesfaciliteter for Bryrups borgere og plejehjemmet.

Behov for overordnet plan for arealudnyttelse tilknyttet nyt plejecenter, der integrerer udelivsaktivitet for såvel plejehjem som den resterende del af Bryrup. Ideen er vendt med aktivitetsgruppen bag et nybygget demensplejehjem i Bryrup. Åbent debatmøde om ideen med deltagelse af formanden for kommunens Ældre- & Socialudvalg samt direktøren for Silkeborg Boligselskab gennemføres den 13. Marts i Bryrup.

Etablering af frivillige lag

Turbeskrivelser, samspil med lodsejere, genopdagelse af gamle vejføringer osv. forudsætter et engagement af frivillige, der påtager sig et medansvar omkring etablering og vedligehold af etablerede stier og spor. Etablering af lag af naturvogtere kunne også tænkes at bistå omkring naturplejopgaver, herunder beplantninger og tilsyn med samme.

Der nedsættes lag med forskellige formål relateret udeliv i Silkeborg Syd.

Åben Skole samspil om naturoplevelser

Med begrebet "åben skole" er det intentionen, at det omgivende samfund skal inddrages i skoledagen på en måde, der understøtter elevernes læring og trivsel.

Folkeskolerne i Gjessø, Them og Bryrup samt Lystrupminde efterskole opfordres til at indgå i en bredt sammensat arbejdsgruppe til at idegenerere omkring nyudviklede tilbud til sikring af udeliv og naturoplevelser for skolernes elevgrupper.

"Top 10 over lokale naturmæssige attraktioner i SS"

Den dedikerede naturelsker finder selv frem til de mange store naturmæssige attraktioner i Silkeborg Syd. Mange af os andre – samt gæstende naturelskere – vil kunne profitere af en hjælpende hånd. En superliga af mindst 10 udvalgte attraktioner bør plejes og formidles særskilt. F.eks. ... Salten Profilet (Engetved) / Snabe Igelsø (Vrads Station), Sillerup Væld (Ansø Enge), Kongestolen (Slåensø) osv.

Kommunale opkøb af arealer for at sikre pleje og tilgængelighed af udvalgte attraktioner kan være en forudsætning for at realisere potentialet omkring en "Top-10 over naturmæssige attraktioner i Silkeborg Syd".

Obs: *Dette udkast til høringssvar fra Silkeborg Syd sættes til debat på borgermøde torsdag den 31. januar 2019 kl. 19.00 til 21.30 på Toftebjerg Bibliotek & Medborgerhus*